

TE WHAWHAI KI TARANAWAARA.

Kei te whakamatemate tonu te whawhai ki Taranawaara, kaore ano kia tino matu. He hia ano a te Poā kei te tohotoha haere ki te whenua katoa, kei te whai kia hoia te Ingarihi engari he nui o ratou e mau ana ia wiki ia wiki. He mahi noa iho, kahore kau he huia, i te mea he hoia na te Ingarihi kei nga taone numui katoa o te whenua. Ki te whakaoaro a Rore Rapata kahore kau he tino take e nobo ai ia inaanei ki Taranawaara, kati hei te 20 o nga ra o tenei marama hoki ai ia ki te kainga, ka waiho pea ko Kitini hei tino pehi rawa i te Poā. Kua whakaturia ko Rupata hei tino kai-whaka-aere mo nga hoia katoa a te Kuini, e mutu atua a Rore Wuruheri.

Hei tino ra nui te taenga o Rapata ki Ranana. Kua tae tetahi ope hōia ki Ingarangi, a he tino nui te powhiringa i a ratou. Kua tae a io hoki nga hoia o Kanata. Kua whakaritea e te kawanatanga o reira kia 160 eka whenua mō te hoia kī ratih. Kei te moana e hoki mai ana ki te kainga nei ta Niu Tirenī ope tuatahi i tukū ai, arā nga morehu e 82 me tetahi o nga rewheteneti, me Tiaki Hiu o Neopia. No te 21 o Oketopa i tera tau ka haere ratou, a hei nga ra whakamutunga pea o tenei marama u mai ai, e u mai ai kia manuakitia e to ratou whenua, notemea ko ratou etahi o nga tiro hoia atu o tenei whawhai, ko Rewheteneti Hiu hoki tetahi o nga tangata tino toa atu. He paraiweti ia i te haerenga, ina e hoki mai nei he rewheteneti. Ko Meibā Ropioi kua tu hei kanara.

I patua mai e Rore Rapata he waea ki to tatou Pirimia, he whakaatu mai i tonu whakawhetai mo te toa mo te kaha o nga hoia o Niu Tirenī. Koia nei tana waea:

"O nga hoia katoa i whawhai i raro i a au i Awherika nei, kahore he hoia hei rite mo nga hoia i tukua mai e Niu Tirenī ki te awhina i te Whenua Matua (i Ingarangi). He toa, he taane. Nui atu toku whakawhetai kī a ratou, Kahore he kupu nui e mohiotia e an hei whakaatu i toku whakamoemiti mo a ratou."

Nga hoia katoa i tukua e Niu Tirenī ki te whawhai: e 71 nga apīha, 1723 nga hoia. O tenei matua e toru apīha, e 39 hoia i mate i te pu, i mate turoro tanei; e rima apīha e 86 hoia i hoki turoro mai ki te kainga; kotahi apīha 11 hoia i whakanutua; 112 hoia i uru ki te ope pirihiama o Awherika; kotahi te hoia i panitia.

Kua panuitia te kupu whakatupato a Rore Rapata ki te Ingarihi kia kaua e whakaakona

ona hoia ki te inu waipiro i nga hakaritanga ki a ratou, ina hoki atu raton ki te kainga. E nui ana tonu whakahili mo te pāi ona hoia. I nga wa o te riri he marobirohi ratou, i nga wa o te kore riri he rangatira. Ta te rangatira tana kupu. Kei ko mai te hanga ware nei e mea ana ma te waipiro rawa ka tika ai te bakari.

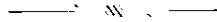
Hei ra tae enei mo Kurutia ki Uropi. Ko ana moni ata ko nga koura i puritia e te kawanatanga o te Poriki. Ki te ki a Kurutia e haere ana ia ki te tono ki nga mana numui kia aroha ki a ia, engari kanni tonu alhua mate i runga kaipuke. E kore e manakohia te haere a nehe e nga mana.

TE WHAWHAI KI HAINA.

Kaore he korero mai o te whawhai i Haina o tenei marama, heoi ano kei te whai tonu nga tama kia whina nga tangata kohihi. I tino wetiweti rawa te kohirutanga i etahi wahine, i nga mihinare hoki — i te kino rawa e kore e tāta e matou.

I whai tetahi wehenga o Haina kia whawhai tia e ratou te wehenga no reira nei te emepara i kaha ano te riri, engari kua marie haere i e-nei ra.

Kei te whakariterite nga mana he "kupu whakamutunga" (ultimatum) ma ratou ki te kawanatanga o Haina. Ki te kore e whakatenia ta ratou e tono ai, heoi kua whakaputa nga mana i ta ratou i pāi ai, kahore he whakatotanga ake ki te kawanatanga o Haina.

PITOPITO KORERO.

Kua tae kei Akarana etahi mea whakairo a te Maori, no tetahi wahi o te Pei o Pureti (Bay of Plenty). Aua mea no te rauapatutanga nei a Hongi i te Tai Rawhiti ka humaia, a e 76 tau i ngato ai ka kitea nei. I wareware i nga tamariki. No te hakiritinga o tetahi pakēha ki haere ki te hoko, riro ana i a ia. E mea ana nga mapepa pakēha he tino wai-marie taua pakēha. He tino taonga rawa enei, no nehera hoki, kaore i rite ki nga whakairo tu-pakēha o enei ra. Kaore ano te Maori kia titiro mohio noa ki te nui ki te tapu o a ratou taonga maori, na reira ka hokana hei whakarawea moni. E harī matou mebemea i riro enei taonga i te kawanatanga, kia waiho ai ma te koroni. E te iwi puritia nga toenga o nga mea Maori, ko to tatou nei nui tonu tena.